

gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp Vaststelling gewijzigd 'Archeologiebeleid Haarlemmermeer 2020-2030'

Portefeuillehouders drs. Marja Ruigrok
Steller Inge Kalle-den Oudsten
Collegevergadering 19 december 2023
Raadsvergadering
Raadsvoorstelnummer 10258430

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. het gewijzigde 'Archeologiebeleid Haarlemmermeer 2020-2030' vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van het 'Archeologiebeleid Haarlemmermeer 2020-2030' (2021.0000060).

2. Samenvatting

Op 4 maart 2021 heeft de gemeenteraad het 'Archeologiebeleid Haarlemmermeer 2020-2030' vastgesteld voor het hele grondgebied van onze gemeente (2021.0000060). Hierna is er enige zorg ontstaan over de gevolgen van dit beleid voor het agrarisch gebruik van gronden in Haarlemmermeer. Daarom willen we het archeologiebeleid op één punt te wijzigen. Het betreft een technische wijziging die ervoor zorgt dat agrarisch gebruik van gronden grotendeels vrijgesteld wordt van een archeologische onderzoeksplicht. We hebben een conceptbeleid met deze wijziging ter inzage gelegd (8356176) en besproken met de belangenorganisatie Land- en Tuinbouw Organisatie Noord (LTO-Noord). Er zijn geen zienswijzen ontvangen. Daarom stellen wij nu voor het nieuwe beleid vast te stellen.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Het belangrijkste doel van ons archeologiebeleid is om ervoor te zorgen dat de archeologische waarden in de bodem behouden blijven. Daarnaast is het van belang om het besef en de bekendheid van ons archeologisch erfgoed te vergroten. Hierbij sluiten we aan bij onze Erfgoedvisie, 'Erfgoed omarmen en beleven' (2020.0000051).

Hoe werkt archeologiebeleid?

Het uitgangspunt van archeologisch beleid is dat er onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden voordat ruimtelijke plannen worden uitgevoerd. Dat is op Europees en nationaal niveau zo vastgelegd. Wij zijn verplicht om verwachte en aanwezige archeologische waarden mee te nemen bij ruimtelijke beslissingen en erop toe te zien dat anderen (gebruikers en grondeigenaren) dat ook doen.

De manier waarop gemeenten hier invulling aan geven is door middel van een archeologische beleidskaart. Op onze beleidskaart is het hele grondgebied van de gemeente opgedeeld in zones met verschillende archeologische waarden, van zone 1 (hoge waarde) tot zone 6 (lage waarde). Aan deze zones zit een onderzoeksverplichting gekoppeld, afhankelijk van het oppervlak (m²) en diepte van het project. Die onderzoeksverplichting begint met het doen van een archeologisch bureauonderzoek en kan verder ontwikkelen richting een booronderzoek, archeologische begeleiding of een volledige opgraving.

Wat is de aanleiding?

Bij vaststelling van het nieuwe beleid in 2021, was de intentie om dat beleidsneutraal te doen, door het samenvoegen van het beleid van de voormalige gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer. De twee archeologieregimes kwamen echter niet helemaal met elkaar overeen. De gebieden met een lage verwachting (Waarde 6) waren in Haarlemmermeer vrij van enige onderzoeksplicht, terwijl er in Haarlemmerliede en Spaarnwoude wel een onderzoeksplicht was. Het zwaardere regime bij Waarde 6 (wel onderzoeksplicht) werd in het nieuwe beleid van toepassing verklaard op het hele grondgebied van de nieuwe gemeente Haarlemmermeer. Dat betekent dat voor elke ingreep groter dan 10.000 m² en dieper dan 40 centimeter er een archeologisch bureauonderzoek verplicht is.

Het archeologiebeleid is niet ter inzage gelegd voordat het door de gemeenteraad is vastgesteld. Het beleid is formeel vastgesteld door de raad, maar wordt pas juridisch bindend als het in een bestemmingsplan wordt opgenomen.

Het nieuwe archeologiebeleid werd voor de eerste keer in een bestemmingsplan verwerkt in de ontwikkelingen van PARK21. Eind 2022 werd een eerste versie van dat bestemmingsplan ter inzage gelegd. Op dat moment werd pas duidelijk dat het nieuwe beleid voor de gebieden met Waarde 6 een onevenredige lastenverzwaring op zou leveren voor de agrariërs in het grondgebied. Met de nieuwe regels uit het beleid zouden de agrariërs bij hun dagelijkse werkzaamheden, zoals het aanleggen van drainage, een archeologisch bureauonderzoek moeten aanleveren. Het gevolg was dat diverse zienswijzen werden ingediend door individuele agrariërs en de belangenorganisatie LTO-Noord.

Voor het bestemmingsplan voor PARK21 is daarom besloten een uitzondering op te nemen voor 'normaal agrarisch gebruik'. Concreet betekent dit dat agrariërs tot 1,5 meter diepte de grond mogen bewerken zonder daarvoor een archeologisch bureauonderzoek te hoeven indienen. Hierbij wijkt het bestemmingsplan voor PARK21 dus af van het huidige archeologiebeleid. Dit bestemmingsplan werd in april 2023 vastgesteld (2023.7225811).

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Naar aanleiding van de ontstane situatie rondom PARK21 willen we nu het volledige archeologiebeleid op dit punt wijzigen. Dit betekent dat we voorstellen om Waarde 6 vrij te stellen van onderzoek voor 'bestaand regulier agrarisch gebruik' tot 1,5 meter diepte. Hierbij wordt de oplossing van PARK21 voor het hele grondgebied van Haarlemmermeer doorgevoerd. Met deze oplossing wordt zoveel mogelijk tegemoetgekomen aan het huidige agrarisch gebruik, maar ook rekening gehouden met het archeologisch bodemarchief van onze gemeente.

Concreet vertaalt zich dit in een wijziging van Waarde 6 naar:

- **Waarde 6, Uitzondering:** Bij bodemingrepen groter dan 10.000 m² tot een diepte van 1,5 meter géén onderzoeksplicht. Bij bodemingrepen groter dan 10.000 m² en dieper

dan 1,5 meter wél een onderzoeksplicht. Dit geldt alleen voor bestaand normaal agrarisch gebruik en beheer.

- **Waarde 6, Algemeen:** Bij bodemingrepen groter dan 10.000 m² en dieper dan 40 centimeter wél een onderzoeksplicht. Dit is de al bestaande regel voor reguliere ingrepen die niet wordt aangepast.

Het gewijzigde beleid is te vinden in bijlage 1. De relevante wijzigingen zijn geel gemarkeerd.

Wat zijn de argumenten?

We hebben adviesbureau The Missing Link, gespecialiseerd in vraagstukken rondom erfgoed en archeologie, gevraagd om ons te adviseren in deze situatie. Zij hebben voor ons onderzocht of we voldoende rekening blijven houden met ons archeologisch bodemarchief als we deze wijziging doorvoeren. De conclusie van dit onderzoek is dat het archeologisch te verantwoorden is om de bestaande onderzoeksplicht bij Waarde 6 te handhaven. Daarnaast houden wij ook voldoende rekening met ons archeologisch bodemarchief als wij een vrijstelling instellen voor bestaand agrarisch gebruik.

Bij deze oplossing hoeft een agrariër dus alleen een onderzoek te doen als de ingreep groter is dan 10.000 m² en dieper dan 1,5 meter. Voor nieuw agrarisch gebruik (bijvoorbeeld het graven van een drainagesloot op een terrein dat niet eerder in agrarisch gebruik was) blijft de onderzoeksplicht gelden. De vrijstelling geldt ook alleen voor regulier agrarisch gebruik. Als een agrariër een nieuwe schuur wil bouwen op terrein dat nog niet geroerd is, blijft de onderzoeksplicht van kracht. Voorbeelden van regulier agrarisch gebruik zijn bijvoorbeeld het (diep)ploegen en cultiveren van bouwland, maaien en schonen van sloot en slootkant of het vervangen van en onderhoud aan drainage.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?

Relatie met Omgevingswet

Het aangepaste beleid wordt pas volledig geborgd (en dus bindend voor initiatiefnemers) als het onderdeel wordt van het omgevingsplan. Op 1 januari 2024 vormen onder andere alle oude bestemmingsplannen tezamen het tijdelijke omgevingsplan. Vervolgens zullen wij gebiedsgericht de bestemmingsplannen gaan vertalen naar het omgevingsplan. Daar hebben gemeenten tot 2032 de tijd voor. De raad is eind 2022 over deze werkwijze geïnformeerd (2022.07760).

Als ervoor wordt gekozen om het archeologiebeleid mee te laten gaan in deze gebiedsgerichte vertaling kan dit betekenen dat (in het uiterste geval) het nieuwe archeologiebeleid pas in 2032 geldt voor de hele gemeente Haarlemmermeer. Daarom willen wij het archeologiebeleid als thema verwerken in het omgevingsplan als de Omgevingswet inwerking is getreden. Door het archeologiebeleid als thema te verwerken in het omgevingsplan zal het in één keer gaan gelden voor het hele grondgebied van de gemeente. Wanneer de Omgevingswet in 2024 in werking treedt, kan het archeologiebeleid naar verwachting in 2024 of 2025 worden geborgd in het omgevingsplan.

3.3 Wat mag het kosten?

Aan de uitvoering van dit voorstel zijn, naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden.

Wat zijn de financiële risico's?

Onze gemeente loopt geen vermeldenswaardige financiële risico's bij de uitvoering van dit voorstel.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad stelt het archeologiebeleid vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleid. De portefeuillehouder Cultuur is eerste aanspreekpunt binnen het college voor archeologie.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Tervisielegging en consultatie

Om de agrarische ondernemers in onze gemeente te informeren over de wijziging in het beleid hebben we samengewerkt met LTO-Noord. We hebben alle agrariërs via LTO-Noord per brief geïnformeerd over de voorgenomen wijziging. Ook heeft het concept-beleid 6 weken ter inzage gelegen via www.officielebekendmakingen.nl en hebben wij de pers geïnformeerd. We hebben geen zienswijzen ontvangen.

We hebben deze wijziging van ons beleid besproken met het bureau dat wij inhuren om de archeologische onderzoeken te toetsen, NMF Erfgoedadvies. We hebben hun suggesties en aanvullingen verwerkt in dit voorstel.

Vervolg

Het gewijzigde beleid wordt na vaststelling gepubliceerd op www.officielebekendmakingen.nl. We zullen de agrariërs opnieuw informeren via LTO-Noord. Ook publiceren we een nieuwsbericht via de gemeentelijke kanalen. Het gewijzigde archeologiebeleid treedt de dag na publicatie in werking. Tegen het vaststellen van beleid bestaat geen mogelijkheid tot het instellen van bezwaar of beroep (artikel 8.3 Awb).

Raadplegen

De archeologische beleidskaart met de daarbij horende onderzoeksverplichting is te raadplegen op onze website. We zorgen dat de webpagina over archeologie duidelijk en geactualiseerd is.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Op de dag na publicatie treedt het gewijzigde archeologiebeleid in werking. Dit beleid geldt tot 2030. Tegen die tijd zullen we de raad een vernieuwd beleid voorleggen.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris,

Cees Vermeer

Bijlage(n):

- 'Archeologiebeleid Haarlemmermeer 2020-2030' met voorgestelde wijzigingen

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven